Upozorňujeme, že výchozí et verze této stránky byla v nedávné době aktualizována. Na překladu do jazyka, ve kterém se vám stránka právě zobrazuje, zatím pracujeme.
Swipe to change

estonština

Dokazování

Estonsko

1 Důkazní břemeno

1.1 Jaká jsou pravidla týkající se důkazního břemena?

Důkazní břemeno je upraveno v § 230 občanského soudního řádu (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*), v němž se uvádí, že každá strana musí prokázat skutečnosti, na nichž se zakládají její nároky a tvrzení, nestanoví-li zákon jinak. Není-li zákonem stanoveno jinak, mohou se účastníci řízení dohodnout na rozdělení důkazního břemene jiným způsobem, než je stanoveno v zákoně, a dohodnout se na povaze důkazů k prokázání určitých skutečností. Nestanoví-li zákon jinak, může soud ve věcech manželských, ve věcech týkajících se určení otcovství, ve sporech souvisejících se zájmy dítěte nebo v nesporném řízení provést dokazování z vlastního podnětu.

1.2 Existují pravidla, která vylučují některé skutečnosti z důkazního břemene? Ve kterých případech? Je možné i tak vyvrátit určité právní domněnky předložením důkazu?

Skutečnosti, které soud pokládá za obecně známé věci, není třeba prokazovat. Skutečnost, o které jsou k dispozici spolehlivé informace ze zdrojů mimo řízení, může soud prohlásit za obecně známou věc. Tvrzení, které některá strana uvede k určité skutečnosti, není třeba prokázat, pokud protistrana tuto skutečnost uzná. Uznáním se rozumí bezpodmínečný a výslovný souhlas se skutkovým tvrzením, který je učiněn písemným prohlášením soudu nebo ústně při soudním jednání, kdy se souhlas zaprotokoluje. Uznání lze odvolat pouze se souhlasem protistrany nebo v případě, že strana, která uznání odvolává, prokáže, že tvrzení týkající se existence či neexistence dané skutečnosti není správné a že důvodem uznání bylo nesprávné pochopení této skutečnosti. Pak se má za to, že dotyčná skutečnost nebyla uznána. Za uznání se pokládá, jestliže druhá strana výslovně nezpochybnila tvrzení ohledně skutkové okolnosti a úmysl skutečnost zpochybnit není patrný z jiných prohlášení strany.

1.3 Do jaké míry musí být soud přesvědčen o pravdivosti faktu, aby na něm založil rozsudek?

Podle zákona soud veškeré důkazy posoudí ze všech hledisek, důkladně a objektivně, a podle svého svědomí rozhodne, zda je tvrzení účastníka řízení prokázáno, či nikoli, přičemž přihlédne mimo jiné k případným dohodám mezi účastníky řízení o poskytnutí důkazů.

2 Provádění důkazů

2.1 Provádí soud dokazování pouze na návrh účastníků nebo může soudce v některých případech provádět důkazy i z vlastního podnětu?

Ačkoli se v § 236 odst. 2 občanského soudního řádu uvádí, že obecně by o provedení důkazů měli soud požádat účastníci řízení, v § 230 odst. 3 občanského soudního řádu jsou uvedeny případy, kdy soud může provést dokazování z vlastního podnětu. Není-li stanoveno zákonem jinak, může soud provést dokazování z vlastního podnětu zejména ve věcech manželských, ve věcech týkajících se určení otcovství, ve sporech souvisejících se zájmy dítěte nebo v nesporném řízení.

2.2 Je-li návrhu účastníka na provedení důkazu vyhověno, co následuje?

Je-li k vyhodnocení důkazů nezbytné provedení dalších důkazů, zajistí to soud prostřednictvím usnesení, které je oznámeno účastníkům řízení. Je-li nutné provést dokazování mimo místní příslušnost soudu, u něhož probíhá řízení ve věci, může soud, který danou věc projednává, zaslat žádost o právní pomoc s cílem požádat o provedení procesního úkonu jiný soud. Provádět dokazování lze i mimo Estonsko.

Po vydání usnesení o provedení dokazování se dokazování provádí v souladu s ustanoveními pro jednotlivé druhy důkazů, která jsou obsažena v kapitolách 27–32 občanského soudního řádu.

2.3 Ve kterých případech může soud zamítnout návrh účastníka na provedení dokazování?

Soud může návrh na provedení důkazů zamítnout, pokud:

důkaz není pro danou věc důležitý (zejména tehdy, pokud danou skutečnost není třeba prokázat nebo pokud se soud domnívá, že k prokázání dané skutečnosti již byly předloženy dostatečné důkazy);

podle právních předpisů nebo na základě dohody stran musí být skutečnost prokázána důkazem určitého druhu nebo formy, požaduje se však provedení důkazu jiného druhu nebo formy;

důkazy nejsou dostupné, především v případech, nejsou-li známy údaje o svědkovi nebo o místu, kde se nachází určitá písemnost, nebo není-li relevantnost důkazu úměrná době potřebné k provedení důkazu či jiným souvisejícím obtížím;

návrh na provedení důkazu je podán opožděně;

potřeba provést dokazování není odůvodněna;

účastník řízení, který požaduje provedení důkazů, neuhradí zálohu, kterou soud požaduje k uhrazení nákladů vzniklých při dokazování.

2.4 Jaké existují druhy důkazních prostředků?

Podle § 229 odst. 1 občanského soudního řádu představuje v občanské věci důkaz jakákoli informace, která má procesní formu stanovenou zákonem a na jejímž základě soud podle postupu stanoveného zákonem zjistí existenci či neexistenci skutečností, na nichž jsou založeny nároky a tvrzení stran, či jiných skutečností, které jsou důležité pro rozhodnutí v dané věci.

Podle odstavce 2 mohou být důkazem výpovědi svědků, místopřísežná prohlášení účastníků řízení, listinné důkazy, fyzické důkazy, ohledání nebo znalecký posudek. V nesporném řízení a ve zjednodušených řízeních může soud považovat za postačující k prokázání skutečností i jiné důkazní prostředky, včetně prohlášení účastníků řízení, které není učiněno pod přísahou.

2.5 Jaké jsou metody dokazování pomocí svědků a jak se liší od dokazování pomocí znalců? Jaká jsou pravidla pro předkládání písemných důkazů a znaleckých posudků?

1. Svědecká výpověď

Podle § 251 odst. 1 občanského soudního řádu může být osoba, jíž jsou známy skutečnosti, které jsou pro danou věc důležité, vyslechnuta jako svědek, není-li tato osoba účastníkem řízení v dané věci či jeho zástupcem. Svědci musí poskytnout informace o skutečnostech, které vnímali vlastními smysly.

Osoba předvolaná jako svědek se musí dostavit k soudu a před soudem pravdivě vypovídat o skutečnostech, které jí jsou známy. Místo účasti při soudním jednání mohou být svědci požádáni, aby poskytli písemná prohlášení, pokud by dostavení se k soudu pro svědka představovalo nepřiměřenou zátěž a pokud s přihlédnutím k obsahu otázek a osobním vlastnostem svědka postačuje podle názoru soudu jako důkaz podání písemného svědectví. Alternativně může soud použít záznam z jednání v řízení u jiného soudu, pokud to zjevně zjednodušuje řízení a pokud lze usuzovat, že soud může záznam v nezbytné míře posoudit, aniž by svědka přímo vyslechl.
Každý svědek je vyslechnut jednotlivě a svědci, kteří dosud vyslechnuti nebyli, nemohou být během projednávání dané věci přítomni v soudní síni. Má-li soud důvod domnívat se, že svědek má obavy či jiný důvod k tomu, aby v přítomnosti některého účastníka řízení nevypovídal u soudu pravdivě, nebo pokud účastník řízení ovlivňuje výpověď svědka zasahováním či jinak, může soud dotyčnou osobu během výslechu svědka vykázat ze soudní síně. V těchto případech je po návratu svědecká výpověď účastníkovi řízení přečtena a účastník řízení má právo položit svědkovi otázky. Jsou-li výpovědi svědků protichůdné, může soud svědky vyslechnout a položit jim otázky několikrát během téhož soudního jednání.
V případě písemných prohlášení mohou účastníci řízení položit svědkům prostřednictvím soudu písemné dotazy. Soud rozhodne, na které otázky musí svědek odpovědět. V případě potřeby může soud předvolat svědka k soudnímu jednání, aby podal ústní svědectví.
Jestliže se dotyčná osoba nemůže k soudu dostavit kvůli nemoci, vyššímu věku nebo zdravotnímu postižení či z jiného oprávněného důvodu, nebo je-li to nutné z jiného důvodu, může soud svědka navštívit, aby jej vyslechl.
Soud zkoumá důkazy přímo (§ 243 odst. 1 občanského soudního řádu). K ověření spolehlivosti svědeckých výpovědí může soud použít různé metody stanovené v § 262 odst. 1 a 8 občanského soudního řádu, například podle odstavce 1 soud zjistí totožnost svědka a oblast jeho činnosti, vzdělání, místo bydliště, spojitost s danou věcí a vztahy s účastníky řízení. Před podáním svědecké výpovědi soud svědkovi vysvětlí jeho povinnost vypovídat pravdivě a postup při odmítnutí svědecké výpovědi; podle odstavce 8 soud v případě potřeby pokládá během celého výslechu dodatečné dotazy s cílem objasnit nebo doplnit svědeckou výpověď nebo zjistit základ znalostí svědka.
2. Znalecký posudek
K objasnění záležitostí, které jsou pro danou věc důležité a které vyžadují zvláštní odborné znalosti, si soud může na návrh účastníka řízení vyžádat znalecký posudek. K zjištění práva platného mimo území Estonské republiky, mezinárodního práva nebo obecné právní úpravy si soud může na návrh účastníka řízení nebo z vlastního podnětu vyžádat znalecký posudek v právních věcech. Na výslech osob se zvláštními odbornými znalostmi k prokázání okolnosti nebo události, která vyžaduje zvláštní odbornost, se vztahují ustanovení o výslechu svědků. Pokud účastník řízení předložil soudu písemné stanovisko určité osoby se zvláštními odbornými znalostmi a dotyčná osoba není vyslechnuta jako svědek, považují se tyto posudky za listinné důkazy. Soud místo toho, aby nařídil vypracování znaleckého posudku, může využít znalecký posudek, který byl na příkaz soudu předložen v jiném soudním řízení, nebo znalecký posudek vypracovaný na příkaz orgánu, u něhož probíhá trestní nebo přestupkové řízení, pokud tím bude řízení zjednodušeno a pokud se usuzuje, že soud může znalecký posudek v nezbytné míře posoudit, aniž by bylo nutné vypracovat nové odborné posouzení. V těchto případech mohou být znalci položeny dodatečné otázky nebo může být předvolán k soudu k výslechu.
Odborné posouzení provede forenzní odborník nebo jiná kvalifikovaná osoba, kterou zaměstnává státní soudní institut, certifikovaný znalec nebo jiná osoba se zvláštní odborností, kterou určí soud. Soud může určitou osobu ustanovit znalcem v případě, má-li tato osoba znalosti a zkušenosti potřebné k vydání znaleckého posudku. Pokud je pro provedení odborného posouzení k dispozici certifikovaný odborník, jsou jako znalci ustanoveny jiné osoby pouze z oprávněného důvodu. Jestliže se účastníci řízení na konkrétním znalci shodnou, může soud tuto osobu ustanovit znalcem, je-li schopna prokázat v souladu se zákonem svou způsobilost.
Účastníci řízení mohou znalci pokládat prostřednictvím soudu dotazy. Soud rozhodne, které otázky vyžadují znalecké posouzení. Pokud soud zamítne položit konkrétní dotaz, musí tuto skutečnost odůvodnit. Znalci musí soudu předložit znalecké stanovisko písemně, pokud jim soud nenařídí, aby je předložili ústně, či se souhlasem znalce v jiné formě. Znalecký posudek by měl obsahovat podrobný popis provedeného zkoumání, závěry, které byly na základě tohoto zkoumání vyvozeny, a odůvodněné odpovědi na dotazy soudu.
K položeným dotazům musí znalci předložit správné a odůvodněné stanovisko. Za účelem poskytnutí znaleckého posudku může znalec přezkoumat veškeré nezbytné materiály týkající se dané věci, účastnit se zkoumání důkazů u soudu a požádat soud o referenční materiály a doplňkové informace.
Znalecký posudek se během soudního jednání zveřejní. Není-li znalecký posudek předložen písemně nebo ve formátu, který lze písemně reprodukovat, poskytne znalec své stanovisko během soudního jednání. Soud může znalce, který znalecký posudek předložil písemně nebo ve formátu, jenž lze písemně reprodukovat, předvolat k soudnímu jednání k výslechu. Soud může předvolat rovněž znalce, který poskytl znalecký posudek během soudního jednání, a to na žádost některého z účastníků řízení.
Po přezkoumání znaleckého posudku mohou účastníci řízení během soudního jednání pokládat znalci dotazy k objasnění znaleckého posudku, pokud byl znalec předvolán k soudu. Dotazy lze předložit soudu rovněž předem a soud je poté předá znalci. Soud vyloučí dotazy, které nejsou relevantní nebo které nespadají do kompetence dotyčného znalce.
Na výslech znalců se vztahují rovněž ustanovení o výslechu svědků.
3. Písemné důkazy
Listinné důkazy mají podobu písemného dokladu či jakéhokoli jiného dokladu nebo obdobného nosiče dat, který je pořízen pomocí fotografie, obrazového nebo zvukového záznamu, elektronicky či jiným způsobem zaznamenávání údajů, obsahuje informace o skutečnostech, které jsou důležité pro rozhodnutí v dané věci, a může být předložen během soudního jednání ve zřetelné podobě.
Za písemnosti se pokládají i úřední a osobní korespondence, rozhodnutí v jiných věcech a znalecké posudky, jež soudu předložili účastníci řízení.
Předloženými písemnými doklady by měly být originály nebo opisy. Pokud účastníci řízení předloží originály dokladů spolu s opisem, může soud originály vrátit a založit do spisu kopii opisu osvědčenou soudcem. Na žádost osob, které předložily písemné doklady, mohou být originály dokladů zařazené do spisu vráceny poté, co soudní rozhodnutí nabylo právní moci a řízení bylo ukončeno. Opis se ponechá ve spisu. Soud může stanovit lhůtu pro přezkoumání předložené písemnosti, načež ji soud vrátí. V těchto případech musí být ve spisu ponechán opis dokladu. Pokud byl doklad předložen ve formě opisu, může soud požádat o předložení originálu dokladu nebo o zdůvodnění okolností, které brání předložení originálu dokladu. Není-li žádosti soudu vyhověno, musí soud rozhodnout o důkazní hodnotě opisu dokladu.

2.6 Mají některé způsoby dokazování větší důkazní sílu než jiné?

V občanskoprávním řízení platí obecné pravidlo týkající se volného hodnocení důkazů, se souhlasem účastníků řízení však lze stanovit omezení. V § 232 odst. 2 občanského soudního řádu je uvedeno, že žádný důkaz nemá pro soud předem stanovenou váhu, nedohodnou-li se účastníci řízení jinak. Účastníci řízení se proto mohou dohodnout, že určitým důkazům bude přikládána rozhodující váha.

2.7 Jsou pro prokázání určitých skutečností povinné určité způsoby dokazování?

Ano. Z právních předpisů nebo dohody mezi účastníky řízení může vyplývat, že určitou skutečnost lze prokázat pouze důkazy určitého druhu nebo v určité formě.

2.8 Mají svědci ze zákona povinnost svědčit?

Ano. Podle § 254 občanského soudního řádu se musí osoba, která byla předvolána jako svědek, dostavit k soudu a podat u soudu pravdivou svědeckou výpověď ohledně skutečností, které jí jsou známy.

2.9 Ve kterých případech mohou svědci odmítnout vypovídat?

Právo odmítnout svědeckou výpověď mají tyto osoby:

potomci a předci žalobce nebo žalovaného;

sestra, nevlastní sestra, bratr nebo nevlastní bratr žalobce nebo žalovaného či osoba, která byla nebo je manželem sestry nebo nevlastní sestry či manželkou bratra nebo nevlastního bratra žalobce nebo žalovaného;

nevlastní rodiče nebo pěstouni či nevlastní dítě nebo dítě v pěstounské péči žalobce nebo žalovaného;

adoptivní rodiče nebo osvojené dítě žalobce nebo žalovaného;

manžel žalobce nebo žalovaného nebo osoba žijící s žalobcem nebo žalovaným ve společné domácnosti a rodiče manžela nebo osoby žijící ve společné domácnosti, a to i v případě, že manželství nebo soužití skončilo.

Svědek může výpověď odmítnout i v případě, že by svědectví mohlo vést k trestnímu či přestupkovému stíhání jeho samotného nebo některou z výše uvedených osob.

Svědek může odmítnout vypovídat o skutečnostech, na něž se vztahuje zákon o státním tajemství a utajovaných informacích cizích států (*riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus*).

Osoby, které zpracovávají informace pro novinářské účely, mohou odmítnout vypovídat o skutečnostech, jež by umožnily identifikovat osobu, která informace poskytla.

Bez ohledu na výše uvedené skutečnosti nemůže svědek odmítnout výpověď ohledně:

provedení a obsahu transakce, k níž byl přizván, aby ji osvědčil;

narození nebo úmrtí rodinného příslušníka;

skutečnosti související s vlastnickými vztahy vyplývajícími z rodinněprávního vztahu;

úkonu souvisejícího se sporným právním vztahem, který svědek provedl jako právní předchůdce nebo zástupce některé strany.

2.10 Může být osoba, která odmítne vypovídat jako svědek, sankcionována nebo přinucena podat svědectví?

Ano. Pokud svědek bezdůvodně odmítne vypovídat, může mu soud uložit pokutu nebo jej zadržet na dobu až 14 dnů. Svědek musí být propuštěn neprodleně poté, co podá svědeckou výpověď, nebo po skončení soudního jednání v dané věci nebo tehdy, není-li již nutné svědka vyslechnout.

Svědek mimoto nese náklady řízení způsobené bezdůvodným odmítnutím podání svědectví.

2.11 Existují osoby, od nichž nelze vyžadovat svědectví?

V § 256 občanského soudního řádu je stanoveno, které osoby nelze vyslechnout jako svědky. Vyslechnout nelze zejména duchovní náboženských společností zaregistrovaných v Estonsku nebo pomocníky těchto osob, a to s ohledem na okolnosti, které jim byly svěřeny v rámci duchovní péče. Jako svědky nelze bez svolení osoby, v jejímž zájmu je uložena povinnost zachovávat mlčenlivost, vyslechnout tyto osoby:

právní zástupce v občanských nebo správních věcech, obhájce v trestních nebo přestupkových věcech a notáře s ohledem na skutečnosti, o kterých se dozvěděli při výkonu svého povolání;

lékaři, lékárníci nebo jiní poskytovatelé zdravotní péče s ohledem na skutečnosti, které jim svěřil pacient, včetně skutečností souvisejících s rodinným původem, umělým oplodněním, rodinou nebo zdravím určité osoby;

ostatní osoby, které se vzhledem ke svému povolání nebo profesní či hospodářské činnosti dozvěděly důvěrné informace, jež podle zákona nemohou zveřejnit.

Bez svolení osoby, v jejímž zájmu byla uložena povinnost zachovávat mlčenlivost, nemohou být jako svědci vyslechnuti ani profesionální pomocníci výše uvedených osob.

2.12 Jaká je úloha soudce a účastníků při výslechu svědků? Za jakých podmínek lze svědka vyslechnout prostřednictvím videokonference nebo jiných technických prostředků?

Postup výslechu svědků je stanoven v § 262 občanského soudního řádu. Výslech svědka začíná tím, že soud svědkovi vysvětlí, co je předmětem výslechu, a vyzve jej, aby uvedl vše, co je mu k předmětu výslechu známo. Poté mohou účastníci řízení pokládat svědkovi prostřednictvím soudu dotazy. Se svolením soudu mohou účastníci řízení klást otázky rovněž přímo.

Soud vyloučí zavádějící otázky a otázky, které nejsou pro danou věc důležité, a rovněž dotazy položené s cílem odhalit nové skutečnosti, které nebyly dříve předloženy, a opakované dotazy. V případě potřeby je soud oprávněn kdykoli během výslechu položit doplňkové otázky, aby svědeckou výpověď objasnil nebo doplnil nebo zjistil základ znalostí svědka.

Podle § 350 občanského soudního řádu může soud vést jednání formou procesní konference, takže se účastníci řízení nebo jejich zástupci či poradci mohou v době konání soudního jednání nacházet na jiném místě a činit na tomto místě procesní úkony v reálném čase. Během soudního jednání, které se koná ve formě procesní konference, může být vyslechnut rovněž svědek nebo znalec, který se nachází na jiném místě, a účastník řízení, který se nachází na jiném místě, mu může klást otázky.

V případě soudního jednání vedeného ve formě procesní konference musí být technicky bezpečným způsobem zaručeno právo každého účastníka řízení předkládat návrhy a žádosti a vyjadřovat se k návrhům a žádostem ostatních účastníků řízení a během soudního jednání musí být technicky zabezpečeny podmínky pro přenos obrazového a zvukového záznamu účastníků řízení, kteří se nenacházejí v prostorách soudu, soudu a naopak v reálném čase. Se souhlasem stran a svědků a v případě nesporného řízení se souhlasem samotného svědka může být svědek v rámci procesní konference vyslechnut i po telefonu. Ministr spravedlnosti může s ohledem na vedení soudního jednání ve formě procesní konference stanovit zvláštní technické požadavky.

3 Hodnocení důkazů

3.1 Jestliže účastník získal důkaz nezákonným způsobem, existují omezení přípustnosti takového důkazu při rozhodování?

Podle § 238 odst. 3 bodu 1 občanského soudního řádu může soud důkazy odmítnout připustit důkazy, které byly získány trestným činem nebo nezákonně.

3.2 Jsem-li účastníkem řízení, bude moje tvrzení považováno za důkaz?

Podle § 267 občanského soudního řádu může účastník řízení, který nebyl schopen jinými důkazy prokázat skutečnost, kterou musí prokázat, nebo který nepředložil žádné jiné důkazy, požádat, aby byla za účelem prokázání dotyčné skutečnosti protistrana nebo třetí osoba vyslechnuta pod přísahou. V případě právnické osoby může být pod přísahou vyslechnut zástupce této osoby.

Soud může pod přísahou vyslechnout rovněž účastníka řízení, který musí předložit důkazy týkající se sporné skutečnosti, pokud o to účastník požádá a protistrana s tím souhlasí.

Bez ohledu na návrhy a žádosti stran a rozdělení důkazního břemene může soud z vlastního podnětu vyslechnout pod přísahou některého z účastníka řízení, případně obě protistrany, pokud na základě předchozího řízení a předložených a provedených důkazů není schopen dospět k závěru o pravdivosti tvrzení, jež je nutno prokázat. Soud může účastníka řízení vyslechnout pod přísahou z vlastního podnětu, pokud účastník řízení, který musí předložit důkazy, chce učinit místopřísežné prohlášení, a to i bez souhlasu protistrany.

V zjednodušeném řízení a v nesporném řízení může soud považovat prohlášení účastníka řízení, které nebylo učiněno pod přísahou, za dostatečné k prokázání určité skutečnosti, pokud z úpravy příslušného druhu řízení nevyplývá, že přípustná jsou pouze místopřísežná prohlášení účastníků řízení. V případě sporného řízení na základě žaloby nemůže být rozhodnutí založeno na prohlášení účastníka řízení, které nebylo učiněno pod přísahou.

Poslední aktualizace: 18/04/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.